

Chirurgie / mammacare

Afwijking in de borst

Inhoudsopgave	pagina
Inleiding	2
Mammasneldiagnostiek	2
Procedure mammasneldiagnostiek	3
Achtergrondinformatie	4
Onderzoeken	5
Adviezen voor thuis	6
Adressen voor informatie/ advies	6
Geheimhouding en recht op privacy	6

Inleiding

U bent voor nader onderzoek van een afwijking in de borst verwezen naar het Streekziekenhuis Koningin Beatrix (SKB).

Het kan zijn dat u zelf een knobbeltje in de borst hebt ontdekt, dat u klachten van de borst heeft (bijvoorbeeld pijn of tepeluitvloed) of dat er bij het bevolkingsonderzoek op borstkanker (SVOB) een afwijking is gevonden die nader onderzocht moet worden. Niet elke afwijking in de borst hoeft kwaadaardig te zijn. Om de periode van onzekerheid zo kort mogelijk te houden wordt gebruik gemaakt van sneldiagnostiek.

Mammasneldiagnostiek¹

Mammasneldiagnostiek houdt in dat alle onderzoeken, die nodig zijn om tot een diagnose te komen, in principe op één dag worden uitgevoerd. Enkele dagen daarna wordt de uitslag met een vervolgplan met u besproken.

De verschillende onderzoeken vinden plaats in samenwerking met de chirurg, de verpleegkundig specialist², de radioloog, de mammacareverpleegkundige³ en de patholoog. Dit team is gespecialiseerd in onderzoek, behandeling en begeleiding van patiënten met borstafwijkingen⁴.

U brengt een halve tot hele dag door in het ziekenhuis. Het kan een intensieve en vermoeiende dag zijn. We raden daarom aan iemand mee te nemen die u kan steunen en mee kan luisteren bij de gesprekken.

Deze folder informeert u over de gang van zaken op de onderzoeksdag. Het is belangrijk dat u deze folder op de dag van onderzoek meeneemt.

Zwangerschap

Bent u zwanger of denkt u dit te zijn, neem dan contact op met uw behandeld arts of de afdeling Radiologie. Samen met u wordt dan besproken of het onderzoek door kan gaan.

Medicijnen

Uw medicijnen mag u op de gebruikelijke wijze innemen. Als u bloedverdunners gebruikt, wilt u dat dan bij de afspraak doorgeven aan de secretaresse. Zij maakt afspraken met u hoe hiermee verder om te gaan.

---

¹ Mamma is de Latijnse naam voor borst, deze benaming zal in de folder vaker gebruikt worden.

² De verpleegkundig specialist is een verpleegkundige die zich gespecialiseerd heeft in de medische zorg voor een bepaalde groep patiënten. Zij neemt een deel van de medische zorg van de chirurg over.

³ De mammacareverpleegkundige is gespecialiseerd in de verpleegkundige zorg, voorlichting en begeleiding van patiënten met een borstafwijking.

⁴ Borstafwijkingen komen zeer zelden voor bij mannen. In deze informatiefolder wordt dan ook over vrouwen gesproken. Daar waar zij staat kan ook hij gelezen worden.

Procedure mammasneldiagnostiek

Vorbereiding

Voor het onderzoek mag u de borsten niet insmeren met zalf, crème of poeder. Dit kan de beeldkwaliteit beïnvloeden.

De afspraak

U heeft de afspraakbevestiging voor de sneldiagnostiekdag samen met deze folder thuisgestuurd gekregen. Op deze afspraak-bevestiging staat alleen de begintijd van de afspraken vermeld.

Het is belangrijk dat u de gehele ochtend en middag vrijhoudt voor eventueel vervolg onderzoeken en gesprekken.

Mocht u nog niet in het bezit zijn van een SKBpas dan meldt u zich bij de receptie in de centrale hal van het ziekenhuis (denkt u er aan een geldig legitimatiebewijs mee te nemen).

Voor de eerste afspraak meldt u zich op polikliniek Chirurgie (poli 5). Hier hebt u een gesprek met de verpleegkundige specialist. Zij stelt u allerlei vragen, onder andere over eventuele klachten, uw verdere gezondheid en medicijngebruik. Zij zal u ook lichamelijk onderzoeken en u uitleg geven over het vervolg van de afspraken.

Daarna meldt u zich voor het maken van een mammografie en echografie bij de afdeling Radiologie. Indien nodig vindt er vervolgonderzoek plaats. Dit wordt bepaald aan de hand van de mammografie en echografie.

Het vervolgonderzoek kan meestal direct aansluitend plaatsvinden en kan bestaan uit een punctie van de afwijking in de borst, een echografie van de oksel en zo nodig een punctie in de oksel. Soms wordt het onderzoek voor diezelfde middag gepland.

Indien er bij u een punctie is gedaan krijgt u hiervan de eerst volgende dinsdag of donderdag uitslag. Het materiaal van de punctie(s) wordt namelijk onderzocht onder de microscoop in het laboratorium Oost Nederland in Hengelo. Het duurt enkele dagen voordat de uitslag bekend is.

Na deze (vervolg)onderzoeken komt u weer terug op de polikliniek Chirurgie. Afhankelijk van de bevindingen hebt u een gesprek met de chirurg of de mammacareverpleegkundige.

De uitslag

Als alle uitslagen binnen zijn bij de chirurg kan er een diagnose worden gesteld en een behandelvoorstel worden gedaan. In het gunstigste geval is er geen aanleiding voor verdere behandeling. Soms kan worden volstaan met een regelmatige controle. Als er sprake is van borstkanker kan het zijn dat u op korte termijn eerst nog meer vervolgonderzoeken krijgt die nodig zijn om het behandelplan vast te stellen. De beslissing welke behandeling u zal ondergaan, wordt altijd samen met u genomen.

Meer informatie?

Als u vragen heeft, stelt u ze dan gerust aan de chirurg, de verpleegkundige specialist, de mammacareverpleegkundige of medewerkers van de afdeling Radiologie. In de volgende hoofdstukken is nog extra achtergrondinformatie te lezen.

Bent u van mening dat bepaalde informatie ontbreekt of onduidelijk is, dan vernemen wij dat graag van u.

Achtergrondinformatie

Borstafwijkingen bij vrouwen komen veel voor. Vaak zijn dit onschuldige afwijkingen, slechts in een minderheid van de gevallen is er sprake van een kwaadaardige aandoening. Toch is het nodig om bij een verandering aan de borst uit te laten zoeken wat er aan de hand is.

In dit hoofdstuk wordt achtereenvolgens aandacht besteed aan de bouw van de borst, veranderingen in of aan de borst, de aard van de veranderingen en de onderzoeken die er zijn om vast te stellen om welke aandoening het gaat.

De bouw van de borst

Onder de gladde huid van de borst voelt het bobbelig aan. Deze bobbeltjes zijn de melkklieren. Zij zijn over het algemeen vrij zacht en voelen in beide borsten hetzelfde aan. Samen vormen de melkklieren het borstklierweefsel. Om de melkklieren heen ligt vet- en bindweefsel, ook wel steunweefsel genoemd. Bij de meeste vrouwen zijn de borsten niet gelijk: de ene borst is net iets groter dan de andere, de ene tepel zit iets hoger dan de andere. Sommige vrouwen hebben vlak voor de menstruatie gezwollen en pijnlijke borsten en voelen dan knobbeltjes. Over het algemeen zijn dit onschuldige verschijnselen die samenhangen met hormonale veranderingen in het lichaam.

Verandering in of aan de borst

De meest voorkomende verandering in de borst is een knobbeltje. Hiermee wordt een verdikking bedoeld die anders aanvoelt dan de bobbeligheid die normaal gevoeld wordt. Knobbeltjes kunnen heel verschillend aanvoelen. Het kan een plek zijn die niet echt rond is en wat stugger en harder aanvoelt dan de rest van het klierweefsel.

Het kan ook een kogelrond knobbeltje zijn dat als een knikker onder de vingers wegglijdt. In de meeste gevallen doet een knobbeltje geen pijn.

Naast een knobbeltje in de borst kunnen zich ook andere afwijkingen voordoen, namelijk:

- Een verdikt strengetje naast de tepel
- Deukjes of kuiltjes in de huid
- Een tepel die sinds kort naar binnen trekt
- Een verandering van de tepel waarbij verschijnselen optreden als roodheid, schilfertjes en een soort eczeem
- Vocht uit de tepel (waterig, melkachtig, soms ook wat bloederig)
- Pijn in de borst op een plek waar ook het klierweefsel anders aanvoelt.

Voor al deze veranderingen is medisch onderzoek belangrijk, want alleen dat kan uitwijzen of een verandering in of aan de borst goedaardig of kwaadaardig is.

Goedaardige tumoren

Er zijn verschillende goedaardige tumoren:

- De bindweefselknobbel (fibroadenoom) ontstaat door overdadige groei in het bindweefsel en tast gezonde cellen niet aan.
- Ook de vetweefselknobbel (lipoom) laat gezonde cellen met rust. Het is een goedaardige zwelling die ontstaat vanuit het vetweefsel in de borst.
- Een cyste is een andere veelvoorkomende goedaardige aandoening. Een cyste is een met vocht gevulde holte. Een cyste kan ontstaan door verstopping van een uitvoergangetje van de melkklier.
- Mastopathie is een verzamelnaam voor goedaardige aandoeningen in het klierweefsel van de borsten. Het kan voorkomen in 1 borst of in beide borsten. Veel vrouwen hebben er met name voor de menstruatie last van.

Kwaadaardige tumoren

Bij een kwaadaardige tumor dringen de tumorcellen de omringende weefsels binnen en tasten deze aan. Ook kunnen cellen van een kwaadaardige tumor zich door het lichaam verspreiden. Op deze manier ontstaan op andere plaatsen in het lichaam uitzaaïngen (metastasen). Alleen wanneer er sprake is van een kwaadaardige tumor spreken we van kanker.

Onderzoeken

Mammografie staat voor röntgenonderzoek van de borst.

Op borstfoto's zijn hele kleine veranderingen al te zien, soms zelfs als ze nog niet eens voelbaar zijn. Met behulp van dit onderzoek kunnen de chirurg en radioloog een beter inzicht krijgen in de aard van de aandoening. Van elke borst worden meerdere foto's gemaakt. Voor elke foto wordt de borst tussen twee platen gelegd die stevig worden aangedrukt. Dit stevig aan drukken dat pijnlijk kan zijn, is nodig om een scherpe afbeelding van het borstweefsel te krijgen. Het kan zijn dat er aanvullende opnamen worden gemaakt.

Echografie staat voor een afbeelding van de borsten met behulp van geluidsgolven. Voor dit onderzoek brengt de radioloog een speciale gel op de borst aan en strijkt dit met een apparaatje, dat (onhoorbare) geluidsgolven uitzendt, over de borst. Dit levert informatie op over de verschillende weefsels in de borst. Op deze manier kan een arts op de monitor bijvoorbeeld een cyste (een blaasje gevuld met vocht) onderscheiden van een andersoortige knobbel. Dit onderzoek is niet pijnlijk.

Biopsie van de borst met behulp van echo-controle

Bij de biopsie worden onder echogeleide stukjes weefsel uit de afwijking(en) in de borst genomen. De radioloog desinfecteert de borst en verdooft deze plek. Dit kan even een branderig gevoel geven. Als de verdoving werkt maakt de radioloog een sneetje in uw huid. Met behulp van een speciale naald haalt de radioloog een stukje weefsel uit uw borst. De radioloog herhaalt deze handeling tot er voldoende weefsel voor onderzoek is uitgekomen. Daarna kunt u weer van de onderzoekstafel afkomen.

Het sneetje hoeft niet te worden gehecht, maar wordt met een hechtpleister afgeplakt. Dit onderzoek duurt ongeveer een half uur.

De uitgenomen stukjes weefsel worden naar het laboratorium pathologie Oost Nederland in Hengelo verzonden en daar onderzocht. De bedoeling van het onderzoek is om meer informatie krijgen over de aard van het weefsel uit de borst of het om een goed- of kwaadaardige afwijking gaat.

Echografie van de oksel en zo nodig punctie.

Als het nog is, wordt een echografie van de oksel gemaakt. Indien hier aanleiding toe is wordt er een punctie verricht. Bij deze punctie worden uit een lymfeklier cellen opgezogen. Dit gebeurt met een dunne naald zonder verdoving. Het opgezogen materiaal wordt naar het laboratorium pathologie Oost Nederland in Hengelo verzonden en daar onderzocht. De bedoeling van dit onderzoek is, dat er meer informatie komt over de aard van de lymfklier. Of het om een goedaardige of kwaadaardige lymfklier gaat.

Biopsie van de borst met behulp van röntgencontrole / röntgen (stereotactisch biopt, Surosbiopt)

Wanneer de afwijking niet bij het echo onderzoek is te zien, maar wel bij het mammografieonderzoek, zal er gekozen worden voor een biopsie van de borst met een speciaal daarvoor ontwikkeld röntgenapparaat.

Hiervoor komt u op uw buik op een tafel te liggen, met een uitsparing waarin uw borst afhangt. Uw borst wordt vastgeklemd, zoals bij een mammografie. Er worden een aantal röntgenopnames gemaakt waarbij een computer uitrekent waar de biopsie genomen moet worden. Ook nu wordt de huid verdoofd en wordt er een klein sneetje gemaakt. Met behulp van een speciale naald worden er stukjes weefsel uit uw borst gehaald.

De uitgenomen stukjes weefsel worden naar het laboratorium pathologie Oost Nederland in Hengelo verzonden en daar onderzocht. De bedoeling van het onderzoek is om meer informatie krijgen over de aard van het weefsel uit de borst of het om een goed- of kwaadaardige afwijking gaat.

Adviezen voor thuis (na een biopsie)

- U kunt de dag na het onderzoek weer douchen of een bad nemen.
- Het wondje kan wat vervelend aanvoelen, u kunt mogelijk een blauwe plek krijgen.
- U kunt paracetamol gebruiken als het wondje pijnlijk is. Volg de gebruiksaanwijzing in de verpakking. Gebruik géén aspirine in verband met risico voor nabloeding.
- Tijdens de eerste nacht adviseren wij u een beha te dragen, dit geeft extra bescherming.
- Wij raden u af om zware arbeid te verrichten tijdens de eerste 24 uur na het onderzoek. Ook intensief sporten raden wij af.
- Hebt u last van langdurige pijn of zwelling in de borst, neemt u dan contact op met uw behandelend specialist.

Adressen voor informatie/ advies

- Polikliniek Chirurgie: 0543 54 42 50 (maandag t/m vrijdag van 8.30 – 16.30 uur)
- Polikliniek Radiologie: 0543 54 46 20 (maandag t/m vrijdag van 8.30 – 16.30 uur)
- Website: www.chirurgenwinterswijk.nl
- Website: www.mron.nl
- Website: www.labpon.nl
- Mammacareverpleegkundigen: 0543 54 45 08 (maandag t/m vrijdag van 9.00 - 16.00 uur)

Geheimhouding en recht op privacy

Alle medewerkers van ons ziekenhuis hebben een geheimhoudingsplicht. Verder heeft u als patiënt recht op privacy. Uitgebreide informatie hierover kunt u vinden in de folder 'De rechten en plichten van de patiënt'. Deze is verkrijgbaar op de afdeling en bij de patiënteninformatie in de centrale hal. Daarnaast is deze folder te vinden op: www.skbwinterswijk.nl